

Dönem : 2
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 457

Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Maliye ve Plân komisyonları raporları (1/426)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 628/7568

27 . 11 . 1967

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 23 . 1 . 1967 tarihinde kararlaştırılan «Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Süleyman Demirel
Başbakan

GEREKÇE

1. Bilindiği gibi, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 31 ve 32 nci maddelerinde yazılı hadler ve esaslar 724 sayılı Kanunla değiştirilen geçici 5 nci maddesinin (C) bendi hükümleri uyarınca 1 . 1 . 1968 tarihinden itibaren - tam tutarlarıyla - uygulanmaya başlanacaktır.

Sözü geçen indirim hadleri bugünkü şekli ile verginin hesaplanması sırasında matrahtan indirilmekte bu hal ise - medeni durumları ve istifade ettikleri geçim indirim hadleri aynı olan - mükellefler arasında, geliri yüksek olanlar lehine farklı durum yaratmaktadır.

Bu eşitsizliği ve adaletsizliği gidermek ve medeni halleri aynı olan mükelleflerin aynı miktarda indirimden faydalanmalarını sağlamak amacıyla, geçim indirimi müessesesinde değişiklik yapılması düşünülmüş ve bu maksatla işbu tasarı hazırlanmış bulunmaktadır.

Bahis konusu tasarı hükmü ile mükelleflerin istifade edecekleri geçim indirimi hadlerinde bir değişiklik yapılmamaktadır. Başka bir deyişle 1 . 1 . 1968 tarihinde yürürlüğe girecek olan yükseltilmiş indirim hadleri aynen muhafaza edilmekte; şu kadar ki, mükelleflerin gelirleri medeni hal ve aile durumlarına ayarlı hadleri aştığı takdirde, bu hadlerin gelirden indirilmesi yerine, onlara isabet eden vergilerin gelir üzerinden hesaplanacak vergiden indirilmesi esası kabul olunmaktadır.

2. Tasarının 1 ve 4 ncü maddeleriyle, mâruz teknığın işlemlerini temin edecek hükümler konulmuş, 2 ve 3 ncü maddelerinde, yürürlükte bulunan hükümlerden teklif olunan sisteme uyumayan kelime ve ibareler tadil ve tashih olunmuştur.

3. Yürürlük maddesiyle de yeni sistemin yürürlüğe gireceği tarih tâyin olunmuştur.

Maliye Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Maliye Komisyonu
Esas No. : 1/426
Karar No. : 7

13 . 12 . 1967

Yüksek Başkanlığa

Gelir Vergisi Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi;

Tasarıda sunulan dekot sistemi ile, Gelir Vergisinde en az geçim indirimi uygulamasının, matrahtan bir indirim halinden vengiden bir indirim haline getirilmesidir. Şimdiye kadar, en az geçim indirimi, mükellefin vergi matrahından düşülerek vergileri hesaplanmakta iken; dekot sistemine göre mükelleflerin vergi borçları önce tarifeden indirimsiz olarak hesaplanıp, bundan en az geçim indirimi için hesaplanan bir vergi indirimi yapılacaktır. Bugünkü sistemden dekot sistemine geçilmesine, bugünkü sistemin başlıca iki mahzuru sebeb olmuştur; Bunlar:

1. Gelir Vergisi tarifesinin müterakki olması sebebiyle, en az geçim indiriminin matrahtan düşülmesi, yüksek gelirli lere daha çok vergi indirimi, düşük gelirli lere daha az vergi indirimi sağlamaktadır. Dolayısıyla bugünkü sistem, en az geçim indiriminde yüksek gelirli leri daha çok korumaktadır.

2. Bugünkü sistemin yüksek gelirli lere sağladığı daha fazla vergi indirimi Devletin vergi kaybını çok yükseltmekte; diğer taraftan bu kayıp en az geçim indirimi hadlerinin düşük tutulmasına dolayısıyla de dar gelirli lerin zararına sebeb olmaktadır.

Bu sebeple teklif edilen dekot sistemi komisyonumuzca uygun görülerek kabul edilmiştir.

Ancak, Gelir Vergisi tarifesinin aşağı dilimlerde dar olmasının sonucu olarak, dekot sisteminin dar gelirli lere daha etkin olmasını önlemesi sebebiyle, bu hususu gidermek ve sosyal adaleti daha etkin sağlamak ve dekot sistemi dolayısıyla Devlete sağlanan vergi tasarrufunun önemli bir kısmını dar gelirli vatandaşlara aktarmak için, Komisyon, Maliye Bakanlığında indirim hadlerinde yükseltme teklif etmiştir. Maliye Bakanlığı bu hususu olumlu karşılıyarak, yalnız ücretli lere, ücretin sosyal karakteri nazara alınarak, vergi indirimini çoğaltmayı sağlayan; götürü gider indirimini günde 3, ayda 90, yılda 1 080 lira yerine, günde 5, ayda 150, yılda 1 800 liraya çıkarmayı ve götürü gider indiriminin ücretli lere için bir vergi hafifletmesi olması karakterinin daha önemli bulunması sebebiyle bunun da en az geçim indirimine eklenmesi suretiyle dekot sistemi içine alınması teklif edilmiştir.

Bu teklifin ücretli lere sağlayacağı daha fazla vergi indirimi, Komisyonca tetkik edilerek anlaşıldıktan sonra, kabul edilmiştir. Tekliften sonra ücretli lere durumunun aşağıdaki şekilde olacağı görülmüştür.

Mükellef gruplar	Teklifo göre yıllık indirim miktarı Lira	
Bekâr	3 600	Tekliften sonra ücretli lere bekârlar için ayda 300,
Evli çocuksuz	4 680	5 çocuklu evli lere için ayda 690 liranın vergi dışın-
Evli 1 çocuklu	5 400	da bırakıldığı görülmektedir.
Evli 2 çocuklu	6 120	
Evli 3 çocuklu	6 480	
Evli 4 çocuklu	7 560	
Evli 5 çocuklu	8 280	

Dekot sisteminde yapılan son değişikliklerden sonra 2 çocuklu evlilerde ve bekârlarda vergi miktarları aşağıdaki şekilde hesapbedilmektedir

2 çocuklu evlilerde		Dekot sisteminde
Ücret grubu	Bugün ödediđi	ödiyeceđi
540	27,05	
607,50	36,05	12,—
675	46,55	26,—
810	70,75	54,—
945	94,75	76,35
1 080	122,75	111,30
1 282,5	164,55	156,30
1 485	209,55	206,30
1 687,5	262,05	256,30
2 025	337,05	331,30
2 362,5	412,05	418,—
2 700	520,25	523,—
3 000	607,75	628,—

Memurlar için tesbit edilen bu vergiler işçiler için sigorta primlerinin daha yüksek olması sebebiyle 5 - 10 lira daha düşüktür.

Bekâr mükelleflerde		Dekot sisteminde
Gelir grubu	Bugün ödediđi	ödiyeceđi
540	45,05	36,25
607,5	54,75	48,20
675	68,75	62,60
810	94,75	86,20
945	118,75	112,50
1 080	149,50	147,50
1 282,5	194,55	192,50
1 485	239,55	242,50
1 687,5	292,05	292,50
2 025	376,05	367,50
2 362,5	427,05	454,20
2 700	562,25	576,70
3 000	649,75	664,20

Yukarda arz ve izah edilen hususlar muvacehesinde tasarı maddeler üzerinde yapılan değişikliklerle kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesi dileğiyle Plân Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Komisyonu

Başkanı	Sözcü	Kâtip	
Çankırı	Burdur	Bingöl	Ankara
T. Akman	F. Karbaşlı	M. E. Gündoğdu	A. Dalı
		İmzada bulunamadı	
Aydın	Çorum	Erzurum	Gaziantep
N. Mentеше	H. İncesulu	G. Karaca	N. Sarıca
	Manisa	Tekirdağ	
	M. Dülge	H. Başol	
	İmzada bulunamadı		

Bütçe Plân Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Bütçe Plân Komisyonu
Esas No. : 1/426
Karar No. : 116

18 . 12 . 1957

Millet Meclisi Başkanlığına

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun asgari geçim indirimi ile ilgili hükümlerinde değişiklik yapılmasını öngören (Gelir Vergisi Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı) ve önceden havale edildiği Maliye Komisyonunca düzenlenen rapor, Hükümet temsilcilerinin de katıldığı 15 . 12 . 1967 günü Birleşimde görüşüldü.

Asgari geçim indirimi müessesesi vergi nazariyatında, çeşitli münakaşalara vesile teşkil eden, muhtelif memleketlerde başka başka tatbik sahası bulunan bir müessese olup fizyolojik, kültürel, sosyal veya medeni asgari, geçim indiriminin para kıymeti ve bölgesel geçim şartları ile ilişkisi gibi düşünceler etrafında yapılan münakaşalar bir tarafa bırakılacak olursa bu konuda başlıca iki sistemin tatbik edilmekte olduğu görülür.

Vergiden indirim yapılması, asgari geçim indirimi hadlerinin beyan edilen yıllık gelirden düşülmesi, gelir vergisi müterakki bir vergi olduğu için yüksek kazançlı mükelleflerin lehine sonuç verir.

Asgari geçim indirimine tekabül eden vergilerin beyan edilen yıllık gelir üzerinden hesaplanacak vergilerden indirilmesi ise küçük gelirliyle ücret erbabının lehinedir. Amerika, Almanya ve Türkiye'de birinci usul, Fransa'da ise ikinci usul tatbik edilmektedir.

Asgari indirim İtalya'da yalnız ücretlere tatbik edilmektedir.

Asgari geçim indirimi hadlerinin tesbitinde memleketin malî ve ekonomik durumu, finansman ihtiyacı müessir olmaktadır. İngiltere'de İkinci Dünya Harbi başlarında 125 sterlin olan asgari geçim indirimi 1941 yılında harb içinde 110 sterline indirilmiş, 1945 yılında 120 sterline çıkarılmış sonra tekrar 110 sterline indirilmiş bilâhara 120 ye çıkarılmıştır.

Amerika Birleşik Devletlerinde ise 1923 te 3 000 dolârdan asgari geçim indirimi 1938 de 1 000 dolâra, harb içinde, sırasıyla 800 dolâra, 500 dolâra indirilmiş sonra 600 dolâra yükseltilmiştir.

Türkiye gelişmekte olan bir memleket olup kalkınma plânlarının ekonomik hedeflerini gerçekleştirmek zorundadır. Asgari geçim indirimi hadleri yükseltilirken bu vâkıyı göz önünde bulundurmak zarureti vardır.

Bu tasarı yüksek kazançlı mükelleflerin lehine olan bugünkü sistem yerine kazançları az olan mükelleflerle ücret erbabının lehine olan vergiden indirim sisteminin uygulanmasını öngörmektedir ki, sosyal adalet ilkelerine uygun bir tekliftir.

Bu suretle yüksek kazançlı mükelleflerin kalkınmanın külfetlerine nisbeten daha çok iştirak etmeleri sağlanmış olacaktır. Ki, vergi adaletine de daha ziyade uygundur.

Maliye Komisyonu tarafından yapılan ve görüşmelere esas alınan değişiklik ise Gelir Vergisi Kanununun 63 nci maddesinin 1 nci fıkrasında yazılı götürü gider indirimlerinin miktarının yükseltilmesiyle birlikte, ücret giderleri için özel bir indirim halinde asgari geçim indirimleriyle birleştirilmiş olmasından ibarettir.

Ayırma nazariyesinin tatbikatta güzel bir örneğini tesbit etmesi bakımından Maliye Komisyonu metni görüşmelere esas alınarak ve tümü üzerindeki görüşmeler yeter görülerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Maliye Komisyonunca değiştirilen 1 nci madde, maddenin üçüncü fıkrasında ve parantez içindeki (haftalık ücretlerde 7 gün üzerinden indirim yapılır.) ibaresinin, özel indirimleri belirten dördüncü fıkradan sonra yer alması uygun görülmüş ve madde bu şekilde değiştirilerek, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci altıncı ve yedinci maddeler Maliye Komisyonunca yapılan değişik şekli ile ve aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek ve Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Aydın <i>I. Sezgin</i>	Başkan V. Rize E. Y. Akçal (İzinli)	Sözcü Sakarya <i>N. Bayar</i>	Kâtip Bolu <i>H. İ. Cop</i>
Adıyaman <i>M. A. Atalay</i>	Ankara <i>İ. S. Hatipoğlu</i>	Ankara <i>M. K. Yılmaz</i>	Burdur <i>İ. H. Boyacıoğlu</i>
Çanakkale <i>Ş. İnan</i>	Erzurum <i>C. Önder</i>	Eskişehir <i>İ. Anı</i>	Gümüşane <i>S. Savacı</i>
İstanbul <i>N. Eroğan</i>	İstanbul <i>M. Güven</i>	Kütahya <i>M. Erez</i>	Muğla <i>T. Şahin</i>
	Niğde Söz hakkım mahfuzdur Muhalfim <i>A. R. Uzuner</i>	Trabzon <i>R. Soyur</i>	

Hükümetin teklifi

Gelir Vergisi Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 31 ni maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Vergiye tabi gelirler yukarıda yazılı hadleri aştığı takdirde bu hadlere isabet eden vergiler mükelleflerin hesaplanan vergilerinden indirilir.»

MADDE 2. — Aynı kanunun 19 . 2 . 1963 tarihli ve 202 sayılı Kanunla değişik 34 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Aile gelirinde indirim:

«Madde 34. — Aile reisi beyanında indirim beyan edilen gelirin vergisine uygulanır.

Maliye Komisyonunun değişikliği

Gelir Vergisi Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında Kanun

MADDE 1. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 31 ni maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

İndirim hadleri :

Madde 31. — Mükelleflerin günde 5, ayda 150, yılda 1 800 lirayı aşmayan gelirleri vergiye tabi tutulmaz.

Mükellef evli ise bu miktara eş için günde 3, ayda 90, yılda 1 080 lira, çocukların her biri için günde 2, ayda 60, yılda 720 lira ilâve edilir.

(Haftalık ücretlerde yedi gün üzerinden indirim yapılır.)

Ücretlerin vergilendirilmesinde özel indirim olarak günde 5, ayda 150, yılda 1 800 lira yukarıki indirim hadlerine ilâve edilir.

Ana ve babasını kaybetmiş torunlardan mükellefle birlikte oturan ve Gelir Vergisine tabi geliri bulunmayanlar bu maddenin uygulanmasında öz çocuklar gibi hesaba katılır.

Vergiye tabi gelirler yukarıda yazılı hadleri aştığı takdirde bu hadler için hesaplanan vergiler mükelleflerin vergilerinden indirilir.

MADDE 2. — Aynı kanunun 63 ncü maddesinin 1 numaralı bendi kaldırılmıştır.

Bütçe Plân Komisyonunun değişikliği

Gelir Vergisi Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 31 ni maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

İndirim hadleri :

Madde 31. — Mükelleflerin günde 5, ayda 150, yılda 1 800 lirayı aşmayan gelirleri vergiye tabi tutulmaz.

Mükellef evli ise bu miktara eş için günde 3, ayda 90, yılda 1 080 lira, çocukların her biri için günde 2, ayda 60, yılda 720 lira ilâve edilir.

Ücretlerin vergilendirilmesinde özel indirim olarak günde 5, ayda 150, yılda 1 800 lira yukarıki indirim hadlerine ilâve edilir.

(Haftalık ücretlerde 7 gün üzerinden indirim yapılır.)

Ana ve babasını kaybetmiş torunlardan mükellefle birlikte oturan ve Gelir Vergisine tabi geliri bulunmayanlar bu maddenin uygulanmasında öz çocuklar gibi hesaba katılır.

Vergiye tabi gelirler yukarıda yazılı hadleri aştığı takdirde bu hadler için hesaplanan vergiler mükelleflerin vergilerinden indirilir.

MADDE 2. — Maliye Komisyonunun 2 ni maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifi

Aile reisi tarafından kendisinin, eşinin veya çocuklarının geliri dolayısıyla beyanname verilmesine mahal olmadığı ahvalde indirim vergiye tabi geliri varsa aile reisinin bu gelirinin vergisine, aile reisinin geliri yoksa eşine ait gelirin vergisine, eşinin de geliri mevcut değilse çocuklardan her hangi birisine ait gelirin vergisine uygulanır. İndirimin bu fıkra hükmüne göre, eş veya çocuklara uygulanması halinde de indirim miktarı, aile reisinin durumuna göre tâyin olunur.»

MADDE 3. — Aynı kanunun 36 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İndirimin uygulanmıyacağı gelirler :

«Madde 36. — Muhtelif yerlerden ücret alan hizmet erbabı için, indirim bunlardan yalnız en yüksek olan ücretin vergisine uygulanır. Hizmet erbabının vergi karnesi varsa, indirimin uygulanacağı ücret bu karneyi muhafaza eden işveren den aldığı ücrettir.

En az geçim için indirim, dar mükellefiyete tabi kimselere şâmil değildir.»

MADDE 4. — Aynı kanunun 104 ncü maddesinin 2 ncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Vergi, bu meblâğlardan 31

Maliye Komisyonunun değişikliği

MADDE 3. — Aynı kanunun 202 sayılı Kanunla değişik 34 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Aile gelirinde indirim :

Madde 34. — Aile reisi beyanında indirim beyan edilen gelirin vergisine uygulanır.

Aile reisi tarafından kendisinin, eşinin veya çocuklarının geliri dolayısıyla beyanname verilmesine mahal olmadığı ahvalde indirim, vergiye tabi geliri varsa aile reisinin bu gelirinin vergisine, aile reisinin geliri yoksa eşine ait gelirin vergisine, eşinin de geliri mevcut değilse çocuklardan her hangi birine ait gelirin vergisine uygulanır. İndirimin bu fıkra hükmüne göre, eş veya çocuklara ait gelirin vergisine uygulanması halinde de indirim miktarı, aile reisinin durumuna göre tâyin olunur.

MADDE 4. — Aynı kanunun 36 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

İndirimin uygulanmıyacağı gelirler :

Bütçe Plân Komisyonunun değişikliği

MADDE 3. — Maliye Komisyonunun 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Maliye Komisyonunun 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifi

nei maddede yazılı indirim hadlerine isabet eden vergiler indirildikten sonra hesaplanır.»

Yürürlük

MADDE 5. — Bu kanun 1 . 1 . 1968 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 6. — Bu kanunun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

23 . 11 . 1967

Başbakan

S. Demirel

Devlet Bakanı

S. Öztürk

Devlet Bakanı

H. Atabeyli

Devlet Bakanı

K. Ocak

Maliye Komisyonunun
değiştirisi

Madde 36. — Muhtelif yerlerden ücret alan hizmet erbabı için 31 nei maddede yazılı indirimler bunlardan yalnız en yüksek olan ücretin vergüsüne uygulanır. Hizmet erbabının vergi karnesi varsa, indirimin uygulanacağı ücret bu karneyi muhafaza eden işverenden aldığı ücrettir. Vergi Usul Kanunu ile karne almaktan muaf tutulmuş olanlarda indirimin uygulanacağı ücret, aile durumu sual varakasını muhafaza eden işverenden aldığı ücrettir.

31 nei maddedeki indirimler, dar mükellefiyete tabi kimsele-re şâmi değildir.

MADDE 5. — Aynı kanunun 104 neü maddesinin 2 nei fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Vergi, bu meblâğlardan 31 nei maddede yazılı indirim hadleri için hesaplanan vergiler indirildikten sonra bulunur.

Yürürlük :

MADDE 6. — Bu kanunun hükümleri 1 . 1 . 1968 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 7. — Bu kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

Bütçe Plân Komisyonunun
değiştirisi

MADDE 5. — Maliye Komisyonunun 5 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Maliye Komisyonunun 6 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Maliye Komisyonunun 7 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifi

Devlet Bakanı

S. T. Müftüoğlu

Adalet Bakanı

H. Dinçer

Millî Savunma Bakanı

A. Topaloğlu

İçişleri Bakanı

F. Sükan

Dışişleri Bakanı V.

F. Sükan

Maliye Bakanı

C. Bilgehan

Millî Eğitim Bakanı

İ. Ertem

Bayındırlık Bakanı

O. Alp

Ticaret Bakanı V.

S. Öztürk

Sağlık ve Sosyal Yar. Bakanı

V. Â. Özkan

Gümrük ve Tekel Bakanı

İ. Tekin

Tarım Bakanı

B. Dağdaş

Ulaştırma Bakanı

S. Bilgiç

Çalışma Bakanı

A. N. Erdem

Sanayi Bakanı

M. Turgut

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

R. Sezgin

Turizm ve Tanıtma Bakanı

N. Kürşad

İmar ve İskân Bakanı

H. Menteseoğlu

Köy İşleri Bakanı

T. Toker

